

Lasteaia hädaolukorra lahendamise plaan

Lasteaia töötajate ülesanded hädaolukorras

Plaani aluseks on näidismaterjal, mille koostajad on:

Rocca al Mare Kool ja Veskimöldre Lasteaed,
Päästeamet, Demineerimiskeskus, Politsei- ja Piirivalveamet ning
Haridus- ja Teadusministeerium.

Rae Vallavalitsuse hallatav
ÕIE LASTEAED
Aadress: VÕSA 16, JÜRI

Sisukord

1. Lasteaia andmed ja ohust teavitamine	3
2. Ülikiiret reageerimist nõudvad hädaolukorrad	5
2.1 Õnnetus lasteaias või õppekäigul	5
2.2 Elustamine	5
2.3 Esmaabi	6
2.3.1 Astmahoog	6
2.3.2 Diabeet ehk suhkruhaigus	7
2.3.3 Epilepsiahoog	8
2.4 Lapse kadumine	9
2.5 Lapselööv	10
2.6 Agressiivne isik lasteaias	11
2.7 Joobes isik lasteaias	11
2.8 Äkkrünnak	12
2.9 Tulekahju	14
2.10 Pommikahtlase eseme leid	15
2.11 Äkkrünnaku ähvardus	16
2.12 Pommiähvardus	17
3. Kriisisituatsioonid	18
3.1 Surm	18
3.2 Lapse raske haigus	20
3.3 Vaimne vägivald	21
3.4 Füüsiline vägivald	21
3.4.1 Lastevaheline vägivald	21
3.4.2 Koduse füüsilise väärkohtlemise kahtlus	22
3.4.3 Seksuaalse väärkohtlemise kahtlus	22

1. Lasteaia andmed ja ohust teavitamine

Lasteaia asukoht ja kontaktid

Lasteaia aadress: Võsa 16, Jüri, Rae vald, Harjumaa.

Lasteaia lauatelefon 6216661, direktori mobiiltelefon 53414387

Lasteaia valvesignalisatsiooni häireid võtab iseseisvalt vastu G4S, telefon 1911

Lasteaia hoone struktuur, väljapääs ja seadmed ohutuse seisukohalt

Esimesel korrusel paikneb kuus rühma, kabinetid, aula-võimla, köögiroomid, tehnosõlm. Teisel korrusel (pääs vaid redeliga) asub ventilatsiooniseadmete ruum (lukustatud). Igal rühmal, köögil, tehnoruumil, aulal, võimljal ja üldkoridori mõlemas otsas on oma väljapääs, mille uksi saab seestpoolt avada liblikvõtmega. Kõiki uksi avavad võtmed on asutuse juhtidel.

Õuealal ja üldkoridoris on videovalve. Üldkoridoris, mis ühendab hoone kõiki tiibasid, on suitsueemaldusluuk. Hoones on ATS ja valvesignalisatsioon.

HÄIRE VÕI OHUOLUKORRA MÄRKAMISEL KAASA ABILISI, KES HOONES
OLIJATELE OHUOLUKORRA INFO KINNITAVAD JA OSALEVAD
PÄÄSTETEGEVUSE JA EVAKUEERUMISE KOOSTÖÖS.

Lasteaia hädaolukordades tegutseb kogu personal ühtse meeskonnana:

1. Kriisisituatsioonides koordineerivad koostööd: direktor , õppejuht majandusjuht.
2. Laste turvalisuse eest vastutavad: pedagoogid ja töötajad, kes hetkel lastega töötavad. Noorimad ja ohukoldele lähimad rühmad vajavad täiendavat abi.
3. Abijõud kriisi lahendamisel: majanduspersonal (köögitöötajad, heakorratöötajad, tugispetsialistid), kes juhtkonna ja pedagoogide hädaolukorras antud korraldusi täites lähtuvad eelkõige laste turvalisuse tagamise vajadustest.

OHUOLUKORRAS HELISTA ABI KUTSUMISEKS

HÄDAABI TELEFONIL 112

Helistades 112 räägi:

- Mis on juhtunud?
- Kus? Täpne aadress või lasteaia nimi.
- Kas keegi on viga saanud?
- Oma nimi ja telefoninumber (et sulle saaks tagasi helistada).
- Vasta küsimustele lühidalt ja täpselt!
- Ära katkesta ise kõnet!

Ohuteate edastamine, evakueerumine

Hoones on ATS häireseadmed ja kokku on lepitud, et evakueerumise ettevalmistus algab koheselt, kuid kinnituse ohust saab, kui ATS puldi signaali vaigistamise järel häire kordub. Häire kinnituse võib teha ka üldkoridoris valju häälega hüüdes.

Ohuolukorras, kus on vajalik vaikne häire edastus, saab kasutada rühmade mobiiltelefoni, kus on teiste rühmade, juhtkonna ja rühma lapsevanemate kontaktid.

Varjumise võib valida vaid siis, kui teist võimalust enam ei ole. Töötajad teavad, kus asub lähim lukustatav varjumiskoht nende tööruumile. Kuna varjumiskohtades puudub edasipääs, siis on see lõks, kui sinna sisenemist või seal olemist ründaja märkab ja abi kiiresti ei saabu.

Arvesta, et väikesed lapsed käituvad ohuolukorras ettearvamatult. Lapsed võivad olla varjumisel hääleked või olla ülivaiksed varjujud siis, kui peaksid hoopis evakueeruma. Loenda lapsi ja tuvasta puuduv laps enne loendamispunkti liikumist!

Häiresignaali evakuatsiooniõppuseid korraldatakse igal õppeaastal. Evakueerunute loendamiskoht on koolipoolse värava taga asuval haljasalal. Evakueerunud inimene ja rühm ei lahku loendamiskohast kohunemiskohta enne kui on saanud päästetööde juhilt edasilikumise loa.

Loendamisjärgne kogunemiskoht on Vösukese lasteaed, mis on lähim ühiskondlik, avarate ruumidega hoone (5 min jalgsi). Rühma õpetajal on tööpäeval alati kaasas rühmatelefon. Peredele tuleb edastada ohust pääsemisel info koheselt ja teavitada kogunemiskohast, kus laps vanemaid ootab.

NB! Abivajavast lapsest teatamise ja andmekaitse juhendmaterjal asub lasteaia töötajate puhketoas, instrueerimise kaustas (koostanud 2011 Lasteombudsman).

2. Ülikiiret reageerimist nõudvad hädaolukorrad

2.1 Õnnetus lasteaias või õppekäigul

Õnnetuse puhul:

1. anna esmaabi,
2. vajadusel kutsu kiirabi,
3. eralda kannatanu teistest lastest,
4. kui õnnetus on tõsine, teavita kohe lasteaia direktorit ning järgi tema korraldusi,
5. teavita lapsevanemaid,
6. fikseeri kellaaeg (hiljem koosta vormijärgne kirjalik juhtumi kirjeldus).

Õnnetuse järgselt:

7. jälgi, kas juhtunu oli laste jaoks traumeeriv,
8. käsitle juhtumi teemat rühmas delikaatselt,
9. vajadusel vestle õnnetusega kokku puutunud lastega individuaalselt,
10. soovita vajadusel perel kasutada spetsialisti abi,
11. analüüsi juhtunut põhjuseid, tegele probleemiga ja ennetustööga,
12. aita õnnetuses osalenud lapsel leida võimalus süütundest vabaneda,
13. toeta juhtunust traumeeritud laste emotsionaalset taastumist.

2.2 Elustamine

Lasteaia töötajatel on kohustuslik osaleda asutuse poolt korraldatud esmaabi koolitusel ja rakendada saadud teadmisi saadud pädevuse ulatuses. Esmaabi vahendid koos esmaabi juhendiga on igas rühmas kokkulepitud kohas ja nende korrashoiu eest vastutab õpetaja.

ELUSTAMISE ABC

A – hingamisteede avamine

- Aseta oma üks käsi kannatanu otsmikule ja painuta tema pead õrnalt tahapoole.
- Eemalda kannatanu suust võõrkehad (hambaproteesid, okse, toit jne).
- Aseta oma sõrmeotsad kannatanu lõua alla ja tõsta lõug ette-üles.
- Kontrolli, kas kannatanu nüüd hingab.
- Kui kahtlustad lülisamba kaelaosas vigastust, ära pead tahapoole kallutama, vaid ava hingamisteed tõstes ainult õrnalt alalõuga.

B – kunstlik hingamine

- Aseta üks käsi kannatanu lõua alla ja teine laubale, surudes pea kuklasse.
- Laubal oleva käe sõrmedega suru kinni kannatanu ninasõõrmed.
- Suru oma avatud suu tihedalt ümber kannatanu avatud suu.
- Puhu õhk ühtlaselt kannatanu suhu ja jälgi, et tema rindkere samal ajal kerkiks.

- Tõsta hetkeks oma pea ja lase kannatanul ise välja hingata.
- Korda sissepuhumist teist korda.

C- kaudne südamemassaaž

- Aseta kannatanu selili kõvale alusele.
- Lasku põlvili kannatanu kõrvale.
- Aseta oma ühe labakäe tüvi kannatanu rinnaku keskele.
- Aseta oma teise labakäe tüvi esimese käe peale ja seo sõrmed omavahel.
- Suru sirgete kätega kannatanu rinnakule nii, et rindkere vajuks 4-5 cm.
- Vajuta nii 30 korda kiirusega umbes 100 survet minutis käsi kannatanu rindkerelt eemaldamata.
- Surve ja survest vabastamise vahekord on 1 : 1.
- Pärast seda tee jälle 2 õhu sissepuhumist kopsudesse.

Jätka elustamist kiirabi saabumiseni või kuni kannatanu hakkab ise hingama ja pulssi on tunda. Juhul kui kaitsemaski ei ole käepärast ja suust suhu hingamine ei ole elustajale tänapäeva tingimustes turvaline, on parem teha ainult südamemassaaži, kui üldse mitte elustada. Kannatanu ellujäämise võimalus on suurem ka siis, kui elustatakse ilma kunstliku hingamiseta.

2.3 Esmaabi

2.3.1 Astmahoog

Tunnused:

- hingamisraskus, oluliselt pikenenud väljahingamine,
- vilinad väljahingamisel,
- raskendatud kõnelemine ja sosistamine,
- huuled, kõrvalestad ja küünevallid hallikassinised,
- rahutus, kurnatus,
- köha.

Esmaabi:

- säilita rahu ja julgusta kannatanut,
- aita tal kasutada oma astmahoo ravimeid,
- palu tal hingata aeglaselt ja sügavalt sisse ja lühidalt ning kiirelt välja,
- ära pane kannatanut pikali, las ta valib endale mugava asendi ise – harilikult istuva,
- kui hoog ei leevene, palu kannatanul võtta inhalaatorist teine doos,
- kui inhalaatori toime puudub viie minuti jooksul, helista 112,

- aita kannatanul kasutada inhalaatorit iga 5- 10 minuti järel,
- ära kasuta inhalaatorit rohkem kui maksimaalselt ette nähtud,
- jälgi kannatanu hingamist ja pulssi,
- kui kannatanu kaotab teadvuse, aseta ta püsivasse küliliasendisse,
- vajadusel elustamise ABC.

2.3.2 Diabeet ehk suhkruhaigus

Kui varasemast teada suhkruhaige tunneb ennast halvasti, anna talle magusat, see kõrvaldab kiiresti hüpoglükeemia (normist madalam veresuhkru tase) ega kahjusta oluliselt hüperglükeemia (normist kõrgem veresuhkru tase) korral.

Eluohhtlikud teadvusehäired diabeedi korral:

Hüperglükeemia

Kõrge veresuhkur pikema aja jooksul võib viia teadvusekaotuseni. Teadvusekaotus kujuneb välja päevadega.

Tunnused:

- soe ja kuiv nahk, kiire pulss ja hingamine,
- atsetoonilõhn suust, tugev janu, sage urineerimine,
- ravita algab uimasus ja seejärel teadvusekaotus.

Esmaabi:

- kui kannatanu on teadvuseta, aseta ta püsivasse küliliasendisse,
- helista 112,
- jälgi elutähtsaid funktsioone (teadvust, hingamist, pulssi).

Hüpoglükeemia

Teadvusehäire liialt madala veresuhkru korral (alla 3,0mmol/l) kujuneb välja väga kiiresti, minutitega.

Tunnused:

- nõrkus, pearinglus, näljatunne,
- lihastõmbused, värinad,
- nahk kahvatu, külm, higine,
- ebaadekvaatne käitumine,
- kannatanu võib kiiresti kaotada teadvuse,

- sageli võivad esineda krambid.

Esmaabi:

- anna kannatanule kiiresti magusat jooki (4 – 5 supilusikatäit suhkrut klaasi vee kohta),
- võib anda ka kommi, šokolaadi, küpsist,
- kui kannatanu seisund paraneb kiiresti, anna talle rohkem süüa ja juua ning luba tal puhata, kuni ta hakkab ennast paremini tundma,
- kui kannatanu on teadvuseta, ava ta hingamisteed ja kontrolli hingamist ja pulssi,
- vajadusel elustamise ABC,
- kui teadvuseta kannatanu hingab, aseta ta püsivasse külili-asendisse,
- ära ürita teadvuseta kannatanule midagi suhu panna,
- helista 112.

2.3.3 Epilepsiahoog

Sinu eesmärgid:

1. Kaitsta kannatanut vigastuste eest.
2. Abistada teda pärast teadvuse taastumist.
3. Kui vaja, helistada 112.

Epilepsiale on iseloomulik:

- kannatanu kaotab järsku teadvuse, sageli karjatades vahetult enne,
- lihased muutuvad jäigaks, selg kumerdub tahapoole,
- võib tekkida hingamisseiskus,
- algavad kramplikud lihastõmblused, lõuad võivad olla kokkusurutud ja hingamine võib olla häälekas,
- suu võib olla täitunud verise süljega, kui esinevad keele või huulte hammustushaavad,
- kusepõis ja pärasool võivad tühjeneda,
- lihased lõõgastuvad ja taastub normaalne hingamine, kannatanu tuleb teadvusele mõne minuti jooksul,
- kannatanu võib olla uimane, käituda kummaliselt või endaga juhtunust mitte teadlik olla,
- pärast hoogu võib kannatanu jääda sügavalt magama.

Esmaabi:

- kaitse kannatanut vigastuste eest. Püüa kergendada tema kukkumist, tee ruum tema ümber vabaks,
- ära pane talle midagi suhu, ära hoia teda jõuga kinni,
- ära kannatanut liiguta kui ta pole otseses hädaohus,
- jäta meelde kellaaeg, millal kramp hakkas,
- võimalusel kaitse kannatanu pead, asetades pehme padja pea alla,
- vabasta kaela ümbritsevad riided,
- hoo lakkamisel ava hingamisteed ja kontrolli hingamist, vajadusel alusta elustamise ABC,
- kui kannatanu hingab, aseta ta püsivasse küliliasendisse,
- märgi ära krambihoo kestus.

Helista 112, kui

- kannatanu on teadvuseta kauem kui kümme minutit,
- krambihoo kestus kauem kui viis minutit,
- krambid on esmakordselt elus või esinevad korduvad krambihood

2.4 Lapse kadumine

Ära mine last ise otsima, jättes ülejäänud lapsed üksi!

1. Uuri lastelt
  - kas keegi märkas lapse lahkumist?
  - millal kadunud kaaslast viimati nähti?
  - kus kadunud kaaslast viimati nähti?
  - kas keegi teab, kuhu kadunud laps läks?
  - kas keegi teab, miks kadunud laps ära läks (konflikt, keegi kutsus, tahtis kuhugi minna)?
2. Alusta kohe laste otsimise korraldamist lasteaia lähiümbrusest. NB! Teised lapsed ei tohi jääda järelvalveta!
3. Teavita 112 ja tegutse vastavalt politseilt saadud juhistele.
4. Informeeri juhtunust lapsevanemaid, uuri, kas neil on lapse kadumise võimalikest põhjustest või sihtkohast infot.

5. **Kui lapse asukohta ja olukorra kohta puudub ka lapsevanematel info, on õpetaja kohustatud teavitama politseid ka juhul, kui vanem ei soovi teavitamist, sest lapse elu ja tervis võivad olla ohus.**
6. Informeeri lasteaia direktorit.
7. Kui kadunud laps leitakse, informeeri sellest kõiki osapooli.

Järeldöö

1. Aruta juhtunut lapsega, et ta mõistaks olnud situatsiooni tõsidust.
2. Väldi süüdistamist ja lapsega riidlemist, see ei aita tal olnut mõista ja oma tegude eest vastutust võtta.
3. Vajadusel käsitle juhtunud rühmas.

2.5 Lapserööv

Rööv tundmatu (võõra) isiku poolt

1. Teavitada politseid lühinumbril 110.
2. Anna lapseröövist teada lasteaia juhtkonnale.
3. Küsitle lasteaia töötajaid, et selgitada, kas nähti isikut, kes lapse kaasa viis.
4. Lapseröövi toimumisest teavitab lapse vanemat/vanemaid politsei.
5. Lapseröövi korral teatada politseile:
  - 1) olukorra kirjeldus,
  - 2) lasteaia aadress,
  - 3) võimalusel röövija nimi, telefon, kodune aadress,
  - 4) isikukirjeldus (riietus, kasv jne),
  - 5) liikumissuund,
  - 6) transpordivahend, millega liigub (auto mark, number, värv),
  - 7) lasteaiast koos lapsega lahkumise aeg.

Nn rahuliku röövija (lapsevanema) korral, kellel on lähenemiskeeld (hooldusõigus, otsustusõigus või esindusõigus):

1. alusta vestlust, püüa rahulikult olukorda selgitada,
2. võida vesteldes aega,
3. lapse kaasa võtmist ei tohi füüsiliselt takistada, et mitte seada ohtu teiste laste ja enda turvalisust,
4. püüa või võimalusel palu kellelgi helistada teisele lapsevanemale,

5. kui teist lapsevanemat pole või temaga ei saa kontakti, pöördu piirkonna noorsoopolitseiniku poole,
5. eemalda võimalusel laps tekkinud olukorrast või suundu röövijaga teise ruumi,
6. teata teistele lasteaia töötajatele röövist, et takistada lapse röövija võimalikku liikumist majas,
7. teata röövist lasteaia juhtkonnale või kriisimeeskonna juhile,
8. peale röövija lahkumist helista 112 ja anna edasi teadaolev info lahkunud isiku kohta ja vasta rahulikult politsei küsimustele.

Juhul, kui ühel lapsevanematest on lapsega suhtlemine juriidiliselt tõkestatud (nt puudub või on piiratud esindusõigus, on kohaldatud lähenemiskeeld vms), peab lasteaed selleks, et seadust täita, omama koopiaid seda puudutavatest dokumentidest. Algatus ja kirjalik taotlus peavad sel juhul tulema lapsevanemalt, kellel on seadusest tulenev esindusõigus.

Agressiivne või röövi käigus agressiivseks muutunud röövija (lapsevanem), kellel on lähenemiskeeld:

1. Helista 112, kui röövija ähvardab, karjub ja käitub solvavalt.
2. Teata teiste rühmade õpetajale agressiivsest isikust lasteaias, et takistada lapse röövija võimalikku liikumist majas ja tagada nii teiste laste ja õpetajate turvalisus.
3. Teata röövist lasteaia juhtkonnale või kriisimeeskonna juhile.
4. Eemaldada võimalusel laps tekkinud olukorrast või sulgu koos lastega ruumi, mis on varjumisruumina kokku lepitud.
5. Ära takista füüsiliselt lapse kaasa võtmist, et mitte seada ohtu teiste laste ja enda turvalisust.
6. Lapsröövi toimumisest teavitab lapse teist vanemat politsei.

2.6 Agressiivne isik lasteaias

1. Helista 112 ja teata ka lasteaia juhtkonnale ja teistele rühmadele agressiivsest isikust lasteaias.
2. Varjuge ja takistage agressiivse isiku võimalikku liikumist majas (lukustage läbipääsud)
3. Eemalda lapsed konfliktikohast ja sulgu lastega lukustatavasse ruumi (ebasobiv relvastatud ja hullunu sihitu rünnaku korral - mõistlikum on lastega põgeneda).

2.7 Joobes isik lasteaias

1. Võimalusel keeldu last üle andma lapsevanemale või tema poolt volitatud täiskasvanud isikule, kes on märgatavate joobetunnustega.

2. Hoidu füüsiliselt takistamast lapse kaasa võtmist, et mitte seada ohtu teiste laste ja enda turvalisust.
3. Helista või palu kaastöötajal helistada lapse teisele vanemale, et teda informeerida ja paluda tulla lapsele järele.
4. Vestle joobetunnustega isikuga, et võita aega ning hinnata isiku käitumist, meeleolu, võimalust teda mõjutada.
5. Kui joobes isik muutub agressiivseks, liigu teise ruumi või sulgu koos lastega teise ruumi.
6. Helista politseile, kui isik juhib sõidukit või muutub agressiivseks. Teata:
  - olukorra kirjeldus,
  - lasteaia aadress,
  - võimalusel isiku nimi, telefon, kodune aadress,
  - liikumissuund,
  - transpordivahend, millega liigub (auto mark, number, värv),
  - lasteaiast koos lapsega lahkumise aeg.

Pea meeles:

Lapsevanemaga probleemi lahendades ei tohi laps või teised rühma lapsed olla kuuldekauguses. Probleemi kordumisel on vaja pidada nõu omavalitsuse lastekaitsetöötajaga.

2.8 Äkkrünnak

Rünnakut avastades varju võimalusel, vajadusel põgene. Kui lapsed on turvaliselt peidus või evakueeritud, siis teavita 112.

Äkkrünnak, varjumine

1. Jää rahulikuks ja kutsu kõik lapsed enda juurde.
2. Lukusta uks.
3. Tõmba rulood akende ette.
4. Eemaldu lastega ustest ja akendest ning püsige võimalikult vaikselt ja madalal, varjuda laudade, kappide, riiulite taha.
5. Jää ootama politsei saabumist. NB! Ust tohib avada ainult siis, kui oled kindel, et avamist palub politsei või lasteaia juhtkond. Vajadusel identifitseeri politsei 112 vahendusel.

Ära püüa ründajaga kontakteeruda! – maailmapraktika kohaselt on sellised katsed lõppenud surmaga
---

Ära mine rühmast välja esmaabi andma! - see võib lõppeda sinu surmaga. Kui näed esmaabi vajadust, helista 112, kirjelda olukorda ja abivajaja täpset asukohta lasteaias.

NB! Kui rünnakuga kaasneb süütamine või plahvatus ja käivitub evakuatsioonihäire, pead otsustama, kas turvalisem on varjuda või evakueeruda.

Käitumine varjumise ajal:

1. Ole ise rahulik ja oma korraldustes kindel.
2. Võimalusel leia lastele mingi tegevus.
3. Fikseeri varjumise alguse kellaaeg – oodates tundub aeg reaalsest pikem.
4. Võta kaasa rühma mobiiltelefon, et sinuga oleks võimalik ühendust saada.
5. Lülita telefon hääletule režiimile, helista 112, anna teada asukohast ja olukorrast.
6. Informeeri, kui Sul on infot kurjategijast või keegi vajab arstiabi.
7. **NB! Juhul, kui ust ei ole võimalik lukustada, tuleb evakueeruda.**

Õuealal

- Kutsu võimalikult kiiresti kõik rühma lapsed enda juurde.
- Liigu ohust kaugemale, vali kõige ohutumana tunduv suund.
- Varju sobivaimasse kohta, kuhu saad turvaliselt liikuda.
- Jälgi, et kõik lapsed on sinuga.
- Esimesel võimalusel anna numbril 112 teada kus sa oled, millise rühmaga oled ja mitu last on sinuga.
- Käitu vastavalt varjumise juhendile.
Majja varjuda võib juhul, kui ründaja ei pääse majja.

Äkkrünnak, evakueerumine

1. Jää rahulikuks ja kutsu lapsed enda juurde.
2. Evakueeru koos lastega liikudes kindlaksmääratud evakuatsiooniteed.
3. Evakuatsiooniteel ohu avastamise korral liigu kiiresti ohust eemale ning kasuta mõnda muud evakuatsiooniteed (improviseeri ja mõtle evakuatsioonitee ise välja).
4. Kasuta võimalikult varjatud teid.
5. Liigu kokkulepitud kogunemiskohta või kohta, kuhu saad turvaliselt liikuda.
6. Kogunemiskohas esita teave: mis rühm on kogunemiskohas, mitu last on koos sinuga ja kas keegi on puudu.
7. Kui liikusid mujale, edasta nimetatud teave, enda ning laste asukoht ja olukord numbrile 112.

Suhtlemine meediaga

Äkkrünnaku lahendamine kuulub politsei vastutusalasse.

Meediapäringutele vastab ainult politsei kõneisik või lasteaija direktor, kes annab politseiga kooskõlastatud infot.

Kui sinu poole pöördub ajakirjanik:

1. ütle oma nimi ja amet,

2. kinnita, et antud olukorras vastab ajakirjanike küsimustele **ainult** politsei kõneisik või lasteaia direktor.

Täiskasvanutel on kohustus kaitsta lapsi meedia ning uudishimuliku üldsuse eest.

2.9 Tulekahju

Tulekahju korral tegutsemise plaan koos evakuatsiooniskeemidega ja töötajate ülesannete kirjeldusega on lasteaias tuleohutuslaste kohustuslik dokument. Personalil on sellega tutvumine ja osavõtt tuleohutuslastest koolitustest/õppustest kohustuslik.

Avastades tulekahju:

1. Päästa vahetus ohus olijad ning jagage ülesanded kui abistajaid on rohkem;
2. anna evakuatsioonihäire;
3. helista 112;
4. kustuta esmaste tulekustutusvahenditega;
5. teavita lasteaia direktorit;
6. naase võimalikult kiiresti oma laste juurde ja evakueeruge kokkulepitud kogunemiskohta.

Evakuatsioonihäire:

1. Säilita rahu.
2. Alusta laste ettevalmistamist evakueerumiseks.
3. Kontrolli, kas evakuatsioonitee on väljumiseks ohutu.
4. Sulge aknad ja ukсед, ära lukusta!
5. Võta kaasa rühma nimekiri.

Kogunemiskohas:

1. Kontrolli laste kohalolekut veelkord.
2. Edasta päästemeeskonna juhile andmed ja järgi antud korraldusi.

Ohtliku evakuatsiooni asemel tuleohu korral rühma varjumine:

1. sulge klassi uks;
2. liikuge akende juurde ja tehke ennast aknast nähtavaks;
3. võimalusel teavita 112 või lasteaia direktorit olukorrast;

4. kata uksepraod ja avaused niiskete rätikute või riietega, et takistada suitsu ligipääsu klassi;
5. ava aken tuulutamiseks;
6. suitsu täis ruumis hoidke madalale, kus õhk on puhtam.

Suitsuse koridori läbimine evakueerudes:

1. võimalusel tee kindlaks, milline evakuaatsiooniteekond on väljumiseks ohutum;
2. kui pead läbima suitsuse koridori, hoia madalale, kus õhk on puhtam;
3. kata suu ja nina niiske riidega;
4. liikudes toeta käega vastu seina, et säilitada õige suund;
5. rühm peab püsima koos;
6. hoonest välja jõudes liikuda kokkulepitud kogunemiskohta;

2.10 Pommikahtlase eseme leid

1. **Ära puuduta ega liiguta eset! Eemaldu sellest. Anna korraldus ka teistele sellest eemaldumiseks!**
2. Teata leiust 112, anna võimalikult täpne eseme ja selle asukoha kirjeldus - helistamiseks eemaldu esemest, ära kasuta mobiiltelefoni ega raadiosidevahendit vähemalt 50 m raadiuses kahtlasest esemest.
3. Teavita leiust lasteaia juhtkonda, kes alustab evakueerimist.

Evakueerudes pommikahtlase eseme leiu korral

1. Võimalusel ava aknad, plahvatuse korral on kahjustused siis väiksemad.
2. Vaata ruum kiiresti üle, kas näed midagi kahtlast (ese, mida selles ruumis pole varem olnud vmt).
3. Kui leiad kahtlase eseme, lahku ruumist ja teavita leiust politseitöötajat, päästeteenistust või lasteaia kriisimeeskonda.
4. Võta kaasa rühma nimekiri.
5. Võta kaasa isiklikud asjad – ruumi vabastamine kottidest jmt lihtsustab ruumi edasist kontrolli.
6. Kogunemiskohta jõudes kontrolli kõigi kohalolekut ja edasta infot koguvale õpetajale teave, kui palju oli lapsi oli rühmas, kui palju puudus, kui palju jõudis kogunemiskohta.

2.11 Äkkrünnaku ähvardus

Kui tuleb teade rünnaku ähvardusest või märkad ise ohumärke:

1. Täpsusta infot.
2. Teavita 112.
3. Teavita lasteaia direktorit.
4. Isegi, kui oled kindel, et ohtu ei ole ja tegemist on alusetu ähvardusega, teavita ähvardusest ikkagi lasteaia direktorit.

Telefoni teel edastatud ähvardus

1. Jää rahulikuks.
2. Hoiu kõneleja liinil nii kaua kui võimalik.
3. Samaaegselt püüa teavitada politseid numbril 112 (palu lähedalolijate abi vmt).
4. Püüa teada saada, pane kirja:
  - Millal rünnak toimub (kuupäev/kellaaeg) ?
  - Kus rünnak toimub?
  - Kuidas võib rünnak toimuda ?
  - Mis eesmärgil?
  - Kas ründaja on juba sündmuskohal?
  - Kes on helistaja?
  - Pane tähele kõneleja hääletooni, väljendeid, taustahelisisid jmt.
5. Pärast kõne lõppu teavita 112 ja lasteaia direktorit. Kui oled kindel, et tegemist on alusetu ähvarduse või naljaga, teavita ikkagi direktorit.

NB! Kui ähvardaja kavatseb rünnata, anna viivitamatult varjumishäire ja teavita kohe 112.

Kirja teel edastatud ähvardus

1. Teavita 112.
2. Säilita kiri kiletaskus ja anna see uurimiseks üle politseile / salvesta kiri.

3. Teavita lasteaia direktorit.

Internetikeskkonnas tehtud ähvardus

1. Salvesta ähvardus või vestlus, mille käigus ähvardati.
2. Märki juurde portaali, kus ähvardus edastati.
3. Fikseeri ähvarduse edastamise kellaaeg. Ära sulge portaali ähvardust salvestamata!
4. Teavita kohe 112 ja edasta salvestatud materjal.
5. Teavita lasteaia direktorit.

2.12 Pommiähvardus

Telefoni teel edastatud pommiähvardus

1. Säilita rahu.
2. Võimalusel teavita paralleelselt 112 (nt kata toru käega kinni ja helista 112, anna lähedalolijale käega märku, et vajad abi, kirjuta sedelile märksõnad, et lähedalolev kolleeg mõistaks olukorda ja teavitaks 112 vmt).
3. Numbrinäiduga telefoni puhul fikseeri number.
4. Hoia kõneleja liinil nii kaua kui võimalik, kuula teda katkestamata.
5. Kirjuta üles kõik, mida kõneleja räägib:
  - Kus lõhkeseadeldis asub?
  - Milline välja näeb?
  - Kuidas ja kes käivitab seadeldise?
  - Millal plahvatab (kellaaeg)?
  - Millal ja kes selle pani?
  - Mis on pommipaneku eesmärk?
  - Kas ähvardaja nõuab midagi?
  - Kes on helistaja?
6. Pane tähele kõneleja hääletooni, väljendeid, taustahelisid jmt.

7. Teavita lasteaia direktorit.

Suusõnal edastatud pommiähvardus

1. Teavita 112.
2. Võimalusel pea ähvardajat kinni politsei saabumiseni või võta tema kontaktandmed.
3. Teavita lasteaia direktorit.

Kirja teel edastatud pommiähvardus

1. Teavita 112.
2. Säilita kiri kiletaskus ja anna see uurimiseks üle politseile.
3. Teavita lasteaia direktorit.

3. Kriisisituatsioonid

3.1 Surm

Lapse surm

1. Teate saanu võtab koheselt ühendust direktoriga.
2. Direktor kontrollib infot ja teavitab juhtunust lasteaia töötajaid.
3. Õpetaja teavitab kõiki rühma lapsevanemaid rühmakaaslase surmast.
4. Rühma õpetajad otsustavad, kuidas avaldada lapse perele kaastunnet ja uurivad perekonna soove seoses mälestusrituaalidega lasteaias.
5. Otsustatakse, kas ja kuidas teavitada rühma lapsi kaaslase surmast.
6. Kaalutakse mälestuskogunemise korraldamist.
7. Rühma liikmetele (lapsed ja töötajad) tuleb pakkuda oludest lähtuvat abi.
8. Lipp langetatakse poolde masti.

Kaaslase surmast rääkimine

- Enda rahulikkus loob turvalise olukorra.
- Räägi kogu tõe otse ühe lausena (võid lauset korrata mitu korda).
- Väldi abstraktseid väljendeid nagu uinunud, puhkama läinud vmt. Räägi surmast otsesõnu (sõnaga surm).
- Räägi lastele, mis edasi hakkab toimuma.
- Räägi lastele leina reaktsioonidest– mõtetest ja tunnetest.
- Lase lastel oma tundeid väljendada.

- Soovita lastel rääkida vanemate või sõpradega.
- Räägi lastega, kelle poole võivad nad vajadusel pöörduda, kui nad soovivad juhtunust rääkida.
- Võta arvesse laste kultuuritausta ja olukorda.
- Ole teadlik enda stressireaktsioonidest. Kui mingil põhjusel on raske lastega juhtunut käsitleda, kutsu appi kolleeg või juhtkonna esindaja.

Õpetaja või lasteaia töötaja surm

1. Teate saanu võtab koheselt ühendust direktoriga või teise juhtkonna esindajaga.
2. Info kontrollitakse ja juhtkonna esindaja teavitab juhtunust lasteaia töötajaid.
3. Lasteaia direktor räägib juhtunust õpetajata jäänud rühma lastele.
4. Juhtunust teatakse kirjalikult õpetajata jäänud rühma lastevanematele, vajadusel tehakse koosolek, et leevendada tekkinud olukorda.
5. Rühmale leitakse võimalikult kiiresti õpetajat asendav isik.
6. Lastele antakse võimalus oma mõtetest ja tunnetest rääkida.
7. Vajadusel kaasatakse psühholoog.
8. Lipp lastakse poolde masti.
9. Sobivasse kohta (nt lasteaia fuajeesse) asetatakse lahkunu foto, (võimalusel musta lindiga), küünal, lilled ja/või sissekannete tegemiseks mälestuste raamat.
10. Töötajatega viiakse läbi mälestuskogunemine või pere kutsel osaletakse matustel.
11. Sõnastatakse asutusepoolne kaastundeavaldus ja leitakse sobiv avaldamiskoht.

Lapse lähedase surm

1. Direktor või rühma õpetaja kinnitab teate tõepärasust lapse lähedaste käest.
2. Kui laps ei tea veel juhtunust, kutsutakse lasteaeda keegi lapse lähedastest, kes lapsele juhtunust räägib.
3. Last ei jäeta mingil juhul üksi: hoolitsetakse, et tal oleks võimalik olla täiskasvanu läheduses.
4. Õpetaja võib rääkida juhtunust rühma lastele, kui on saanud luba laste omastelt.
5. Õpetaja räägib rühmakaaslastega ja selgitab, kuidas käituda leinajaga.
6. Õpetaja vestleb lapsega ja annab teada talle võimalusest alati tema poole pöörduda, kui laps soovib juhtunust rääkida, lastes lapsel oma tegelikke tundeid välja elada.
7. Õpetaja jälgib lapse ja ka kaaslaste toibumist ja võimaliku toe vajadust. Soovitab professionaalset abi, kui selleks on vajadus.
8. Lähimase kaotanud lapse jaoks võib olla argiste toimingute tegemine pikka aega raskendatud. Jälgi, kas laps võib vajada abi.

9. Aita lapsel võimalikult kiiresti tavaelu rutiini tagasi pöörduda.
10. On oluline, et lapse individuaalseid leinareaktsioone aktsepteeritakse.

Lasteaia töötaja lähedase surm

1. Lasteaia direktor informeerib vajadusel töökaaslasi, olles enne läbi rääkinud leinava töötajaga.
2. Kui teade tuleb keset tööpäeva, saadetakse töötaja vajadusel koju või haiglasse/sünnimuskohale.
3. Direktor räägib vajadusel töötajaga juhtunust ja tööle naasmisest
4. Arutatakse töötajaga, kas ja kuidas teemat lasteaias käsitletakse.
5. Rühma teine õpetaja teavitab lapsevanemaid, kui töötaja peab olema pikemat aega töölt eemal.
6. Asutuse poolt avaldatakse kaastundeavaldus.
7. Leinaja tööle naastes pea meeles:
  - Leinav töökaaslane vajab rahu ja tuge, mitte vältimatult sõnu, liigne tähelepanu võib olla koormav.
  - Argirutiini jätkumine on leina puhul toetav.
  - Ole tähelepanelik ja märka muutusi leinava töökaaslase igapäevases olekus.

3.2 Lapse raske haigus

1. Teate saanud töötaja informeerib lasteaia direktorit.
2. Teate tõepärasust täpsustatakse lapse lähedastega.
3. Vajadusel ja lapsevanema loal räägitakse teistele rühma lastele ja lapsevanematele rühmakaaslase haigestumisest.
4. Lapse ja tema perekonna soove kuulatakse ja nendega arvestatakse.
5. Laps jätkab lasteaias käimist, kui ta on selleks võimeline ja juhul, kui lapsevanem seda soovib.
6. Õpetaja jälgib, et haigusest rääkimine ei halvendaks haige lapse emotsionaalset seisundit ega põhjustaks hirme rühma teistele lastele.
7. Raske haigusseisundiga lapse toimetulekut toetavast käitumisest räägitakse lapse perega diskreetselt.
8. Lapsega tekkida võivate kriitiliste olukordade tarbeks koostab haige lapse pere kirjaliku esmaabi ja toimetuleku juhendi, mida personal arvestab.
9. Rühma õpetaja organiseerib, et lapsega säiliks kontakt haiglas või kodus haige olemise ajal.

3.3 Vaimne vägivald

Lasteaed rakendab vajadusel Kiusamisest vaba lasteaia (KIVA) projekti materjale ning metoodikat.

Kiusamisele on vaja koheselt reageerida.

1. Kogu infot, jälgi lapsi ja küsitle kolleege - kes on õpetajatest/ lastest kiusamist pealt näinud? Kes on liider? Kas kiusatav provotseerib ise kiusamist?
2. Määratle, kas lapse käitumine oli hetkeline ja ühekordne emotsioon või kestev probleem.
3. Vestle kiusamises kahtlustatavatega individuaalselt. Kuula, ära süüdistata. Oota, millise lahenduse laps ise pakub.
4. Vestle individuaalselt tõenäolise ohvriga. Julgusta rääkima, väldi suunavaid küsimusi.
5. Korralda grupikohtumine kiusamises kahtlustatavatega (kui kiusajaid on mitu).
6. Hinda olukorda ja vastavalt vajadusele korralda kohtumine kiusajate ja ohvriga koos. Leidke lahendused, kuidas suhteid parandada ja sõlmige kokkulepped. Enamasti peab oma käitumist korrigeerima nii kiusaja kui ohver.
7. Tõsisema juhtumi puhul aruta tekkinud olukorda mõlema osapoole vanematega, vajadusel kaasa vanemad grupivestluse juurde.
8. Vajadusel/võimalusel suuna lapsevanematega vesteldes nii ohver kui kiusaja psühholoogi juurde.

3.4 Füüsiline vägivald

3.4.1 Lastevaheline vägivald

1. Märka muutusi lapse käitumises ja trauma jälgi tema kehal.
2. Julgusta ohvrit rääkima.
3. Püüa välja selgitada konflikti põhjused ja vägivallatseja(d).
4. Tee koostööd lapsevanematega.
5. Käsitle juhtunut vastavalt olukorrale mõlema osapoolega eraldi, mõlema osapoolega koos või rühmas.

6. Kutsu vägivallatseja vanem või vägivallatseja koos vanematega probleemvestlusele.
7. Võimalusel suuna lapsevanematega vesteldes nii ohver kui vägivallatseja psühholoogi juurde.
8. Aita ohvril leida strateegiaid enda kaitsmiseks ja vägivaldsete olukordade vältimiseks.

3.4.2 Koduse füüsilise väärkohtlemise kahtlus

Märgid, mis võivad viidata kodusele füüsilisele vägivallale:

- laps kardab vanemaid,
- laps ei taha koju minna,
- seletamatu muutus käitumises (rõõmsast kurvameelseks vmt),
- laps on hirmunud, endassetõmbunud, passiivne või kõrgenenud agressiivsusega,
- ilmastikule sobimatu riietuse kandmine verevalumite vmt varjamiseks,
- verevalumid kehal,
- ennasthävitav käitumine või selle sagenemine (narkootikumide või alkoholi kuritarvitamine, suitsetamine),
- kodust ärajooksmine.

Mida teha?

1. Räägi oma kahtlustest lasteaija direktorile või sotsiaaltöötajale, kohustuslik on kohaliku omavalitsuse lastekaitse spetsialisti või sotsiaaltöötaja teavitamine.
2. Ole lapse suhtes toetav ja julgustav, kuid mitte pealetükkiv.
3. Julgusta last oma muret täiskasvanuga jagama ja abi küsima.
4. Anna lapsele märku, et juhtumus ei ole laps süüdi.

NB! Vanemaid/hooldajaid ei tohi teavitada, kui on väikseimgi perevägivald kahtlus, teavita kohalikku lastekaitse spetsialisti.

Kui tead, et keegi alla 16 aastane isik on füüsilise väärkohtlemise ohver (või on oht, et ta langeb füüsilise väärkohtlemise ohvriks), on seadusest tulenev kohustus teavitada kohaliku politseiprefektuuri lastekaitsetalitust või -teenistust.

3.4.3 Seksuaalse väärkohtlemise kahtlus

Isik, kellele laps on usaldanud oma mure, pakub tuge kuulates ja last rääkima julgustades.

Kui tead või kahtlustad, et keegi alla 16-aastane isik on jäetud hooletusse või et ta on emotsionaalse, füüsilise või seksuaalse väärkohtlemise ohver (või kui on oht, et ta selle ohvriks langeb), on seadusest tulenev kohustus teavitada sellest politseid. Kõige otstarbekam on teavitada kohaliku politseiprefektuuri lastekaitsetalitust ja/või noorsoopolitseid.